

No 18.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Maj 1874, kl. 1 e. m.

Memorial, med framställningar angående riksbankens förhållanden till statsverket och myntverket i fråga om myntväsendet.

Genom 1 § i lagen om öfvergången till det nya myntsystemet af den 30 Maj 1873 är stadgadt, att i den mån mynt af den beskaffenhet, som genom myntlagen af samina dag föreskrifves, hinna utmyntas. desamma skola genom riksbankens försorg den allmänna rörelsen tillhandahållas; och enligt 16 § i myntlagen åligger det riksbanken att i dess hufvudkontor äfvensom vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö verkställa vaxling af sådana mynt, som endast till statens kassor äro lagligt betalningsmedel, emot samina slags gångbara mynt samt af skiljemynt emot guldmynt.

I öfverensstämmelse med dessa stadganden äro i bankoreglementet införda föreskrifter om anskaffande och tillhandahållande af mynt med mera, hvilka föreskrifter för öfrigt jemväl äro till en del påkallade af behovet för riksbanken att vara försedd med ett myntförråd, tillräckligt för inlösen vid anfordran af riksbankens sedlar.

Men för möjligheten att fullgöra nu omförmälda åligganden är riksbanken i väsentlig mån beroende af Kongl. myntverket, mellan hvilket och riksbanken beröringar dessutom föranledas äfven af andra, i sammanhang härmed stående förhållanden.

Det är fördenskull nödigt, dels att myntverket sättes i tillfälle att verkställa myntning med den skyndsamt, som erfordras för att tillräckligt förråd å mynt alltid må finnas, dels att föreskrifterna för myntver-

ket affattas i öfverensstämmelse med hvad för riksbanken är behöfligt. Vid flera tillfällen under de sednare åren har det, på sätt dels af Utskottet, dels i Riksdagens revisorers berättelser blifvit omförmäldt, visat sig, att förvecklingar och svårigheter förekommit, och det har syntts Utskottet nödigt att härpå fästa Riksdagens uppmärksamhet, på det att anledningarne till dylika förvecklingar och svårigheter må för framtiden, så vidt möjligt, undanrödjäs.

För så vidt saken beror på de tekniska villkoren för myntverkets förmåga att verkställa myntning, torde därför vara sörjdt genom det anslag, Riksdagen beviljat i och för myntverkets utvidgande.

För åvägabringande åter af en ändamålsenlig samverkan mellan riksbanken och myntverket, synes en omarbetning af det för myntverket nu gällande, år 1836 af Kongl. Maj:t utfärdade reglemente erfordras; och torde sådant för öfrigt krävas jemväl af hvad § 11 af myntlagen innehåller derom, att reglor för probering och justering vid myntverket samt inlemnande derstädes af guld till förmyntning m. m. skola af Kongl. Maj:t förordnas.

Riksbankens och myntverkets förhållanden till hvarandra torde hädanefter hufvudsakligen komma att afse dels guld och dess utmyntning, dels skiljemynt af såväl silfver som brons, dels ock användningen af silfver- och kopparmynt, prägladt efter äldre författningar, hvilket, när det till riksbanken inkommit, icke kan hvarken ånyo utsläppas i rörelsen eller i myntad form försäljas, utan måste nedsmältas.

I fråga om riksbankens rätt i förhållande till myntverket att disponera öfver silfver, som till detta för riksbankens räkning inlemnats, har det visat sig, att reglementet för myntverket kan gifva anledning till en tydning, hvilken icke står väl tillsammans med riksbankens rätt och fördel, hvadan bestämmelserna i sistberörda reglemente härutinnan torde behöfva ändras eller förtydligas.

Beträffande utmyntning af guld synes det såväl för riksbanken som för enskilde, hvilka kunna inlemna guld till myntning, vara af stor vikt, om myntverket kunde åläggas att inom bestämd tid verkställa myntning af viss myckenhet guld och utlemna myntet till den, som begärt myntningen. För riksbanken vore det högst angeläget att städse kunna påräkna skyndsamt myntning och att blifva, så vidt möjligt, oberoende af hinder och dröjsmål från myntverkets sida, då, efter Utskottets i dess betänkande angående andra afdelningen af bankoreglementet framställda förslag, riksbanken skall vara skyldig att i allmänhet med mynt inlösa densamma erbjudet guld, utan afvaktan på dettas myntning. Visserligen torde den här ifrågasatta skyldigheten för myntverket att inom viss tid

verkställa myntning icke vid myntverkets nuvarande skick kunna det samma åläggas; men detta borde icke möta svårighet, sedan myntverket hunnit blifva utvidgadt och förbättradt.

I fråga om skiljemyntet, såväl silfver- som bronsmynt, tillkommer det numera, enligt lagen om rikets mynt, statsverket att föranstalta och ombesörja tillverkning deraf. Utan tvifvel vore det önskvärdt att bestämmelse meddelades, huruvida statsverket kommer att låta tillverka skiljemynt i förråd, så att sådant af alla valörer städse kan vid myntverket erhållas, eller om riksbanken måste, såsom hittills skett med kopparmyntet, på förhand requirera de slag och belopp, som synas blifva för rörelsen behöfliga, och i sådant fall till hvilken myndighet riksbanken har att vända sig; och vore det, i fall tillverkning för hvarje gång skall begäras, otvifvelaktigt af mycken nytta om föreskrift funnes om viss tid, inom hvilken bestämdt antal mynt skall vara färdigt, enär eljest, efter hvad erfarenheten visat, det kan inträffa, att myntningen fördröjes eller uteblifver, och det naturligtvis ej kan vara möjligt för riksbanken att vara försedd med skiljemynt, om tillverkningen af hvad riksbanken requirerat antingen alldeles icke eller först efter dröjsmål utföres.

Enligt Kongl. Maj:ts den 23 Februari 1842, den 21 September 1866 och den 31 Oktober 1873 gifna beslut är riksbanken berättigad att efter hand och i mån som behof af nytt skiljemynt uppstår, till myntverket för ommyntning aflemna de i riksbankens förråd befintliga gamla kopparskiljemynt, emot en efter kopparens vigt bestämd godtgörelse, motsvarande 165 kronor 41 öre för 100 kilogram. Samma svårigheter för riksbanken att utan äfventyr för det allmänna tillgodogöra sig metallens värde i det präglade myntet, som föranledt nämnda bestämmelser rörande kopparmyntets användande vid tillverkning af bronsmynten, kommer jemväl att uppstå beträffande de i riksbankens förråd befintliga och framdeles dit ingående, efter 1855 års och äldre myntordningar präglade silfvermynt, derest icke riksbanken kan påräkna, att desamma till det värde myntsilfret må ega, af statsverket öfvertagas och ommyntas.

Af stadgandena i 14, 16 och 17 §§ i myntlagen, jemförda med § 15 i samma lag, torde det vara tydligt, att statsverket skall vidkännas förlusten på sådant, enligt nämnda lag myntadt såväl guld- som silfver- och bronsmynt, som blifvit så nött, att desamma ej längre är lagligt betalningsmedel man och man emellan, och af art. 11 i myntkonventionen

mellan Sverige och Danmark vill det synas klart, att nötta danska mynt eller danska skiljemynt, som finnas böra mot danskt guldmynt utväxlas, skola till statsverket aflemnas, för att genom dess försorg mot behörigt mynt utbytas. Men Utskottet anser sig böra fästa uppmärksamheten dels derpå att, då 16 § i myntlagen innehåller, att genom särskilda stadganden skall bestämmas å hvilka andra ställen än riksbankens hufvudkontor samt afdelningskontor i Göteborg och Malmö växling af slitet mynt einot gångbart samt af skiljemynt mot guldmint skall ega rum, dessa särskilda stadganden numera äro behöfliga, sedan nytt såväl guld- som silfvermynt börjat i rörelsen utkomma, dels derpå att i mån som de nya myntsorterna spridas i rörelsen, det blifver angeläget att få bestämdt till hvilken myndighet fullmäktige hafva att vända sig för de åtgärder å riksbankens sida, hvilka i ena eller andra afseendet kunna vara att påkalla.

Med afseende på nu anförda förhållanden har Utskottet ansett sig höra hemställa,

att Riksdagen mä, uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, göra framställning deroi: att såväl de i § 11 af lagen om rikets mynt af den 30 Maj 1873 omtalade regler för probering och justering vid myntverket af guld samt för inlemnande af sådant till förmyntning, med mera, som ock nytt reglemente för myntverket måtte varda utfärdade, så affattade, att de stå i öfverensstämmelse med hvad för riksbanken är behöfligt; samt att för ordnande af förhållandena emellan statsverket och riksbanken i afseende på myntväsendet erforderliga föreskrifter måtte af Kongl. Maj:t meddelas.

Stockholm den 15 Maj 1874.

På Utskottets vägnar:

J. J. EKMAN.

Reservationer:

Reservationer:

af Herrar *J. J. Ekmán*, *Rettig* och *v. Strokirch*, hvilka ansett, att det ej tillkommer Banko-Utskottet att behandla de frågor, som i förestående betänkande på grund af banköfullmäktiges framställning innehållas, utan att det må bero på fullmäktige sjelfva att derom direkte vända sig till Kongl. Maj:t.
